

Nové možnosti v diagnostike potravinovej intolerancie v ambulancii praktických lekárov

MUDr. Martina Šintálová
XXXII. Výročná konferencia SSVPL SLS, Vysoké Tatry 13.–15.
október 2011

**Interklinik, Bratislava
Institute of Biochemistry, Nutrition and Health Protection,
Faculty of Chemical and Food Technology,
Slovak University of Technology in Bratislava**

Prvý odkaz na potravinové alergie

“Čo je jedlom pre jedného
človeka, môže byť otravou
pre iného...”

Lucretius okolo 75 p.n.l.

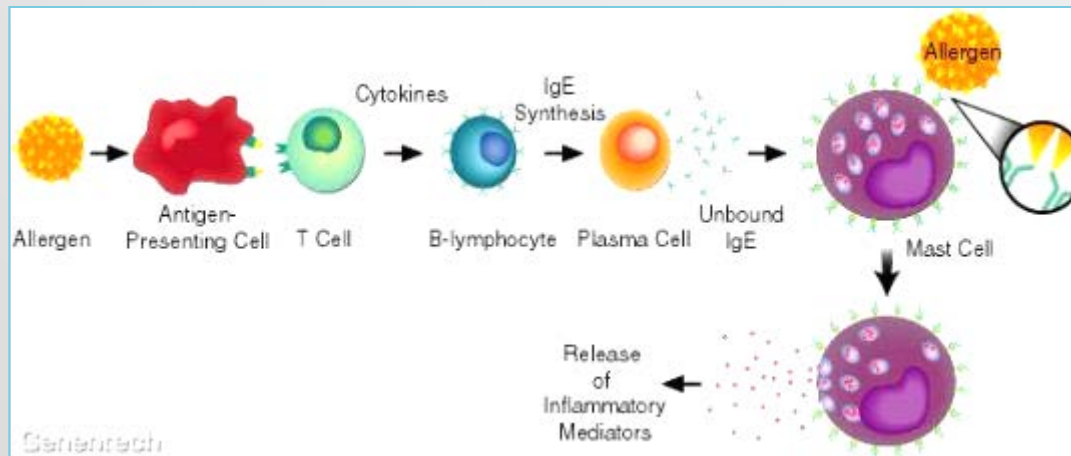
Allergia alebo intolerancia?

– IgE a IgG reakcie na potraviny

	Potravinová alergia	Potravinová intolerancia
Typ alergie	Typ I	Typ III
Sprostredkovaná	IgE	IgG
Stupeň odozvy	Okamžite po styku	Oneskorená až do 72 hodín
Mechanizmus	Náhla produkcia histamínu	Postupné formovanie Ag/Ab zhlukov a uvoľňovanie „spúšťačov“ zápalu
Symptómy	Klasická „alergická“ reakcia	Mnohé symptómy ovplyvňujúce akúkoľvek orgán alebo časť tela.
Závažnosť	Môže byť smrteľná	Nie je život-ohrozujúca
Permanencia	Môže trvať celý život	Možno ju zvrátiť obmedzením alebo redukciou príjmu problémových potravín
Diagnostika	Často sa dá aj samo-diagnostikovať	Zriedkavo sa dá samo-diagnostikovať
Tzv. kožný skin-prick test	Pozitívny	Negatívny

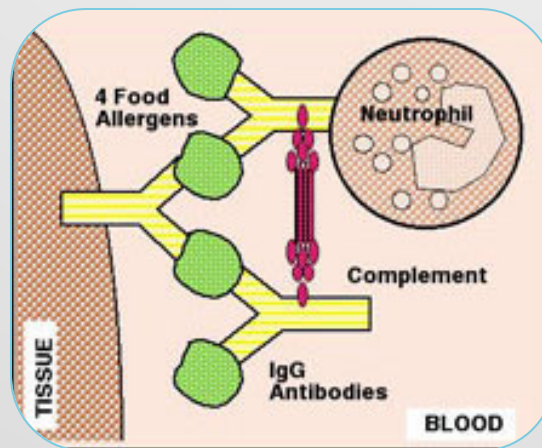
IgE reakcia na potraviny

- ▶ Všeobecne rýchly nástup ťažkostí po požití
- ▶ Rýchla reakcia histamínu
- ▶ Tzv. klasická "alergická" reakcia

IgG reakcia na potraviny

- ▶ Proteiny z potravín sú považované za "cudzie,,
- ▶ Vznikajú špecifické IgG proti antigénu a neskôr komplex antigén / protilátka
- ▶ Komplexy sú uložené v tkanivách
- ▶ Makrofágy môžu stimulovať zápal
- ▶ Oneskorená reakcia (hodiny až niekoľko dní)

Diagnostický význam – Intolerancia pšenice

- ▶ IgG protilátky sú zapojené do vzniku chronického ochorenia, napr Syndróm dráždivého čreva, celiakia

- ▶ Vylúčenie nevhodných potravín je efektívne pri riešení symptómov

Symptómy PI

Gastrointestinálne ochorenia (50 %): Bolesti brucha, zápcha, hnačka, plynatosť, nafukovanie, pálenie záhy, tvorba aftov v ústach, syndrom draždiveho čreva, idiopatické črevné zápaly

Dermatologické procesy (16 %): Akné, ekzémy, psoriáza, svrbenie

Psychické poruchy (11 %): úzkosť, letargia, depresie, poruchy pozornosti, hyperaktivita (u detí).

Neurologické obtiaže (10 %): Bolesti hlavy, migrény, závrate, vertigo.

Respiračné ťažkosti (10 %): Astma, nádcha, dyspnoe

Ostatné: únava, chronický únavový syndrom, nevolnosť, bolesti a otoky kĺbov, poruchy spánku, syndrom fibromyalgie, obezita, retencia vody.

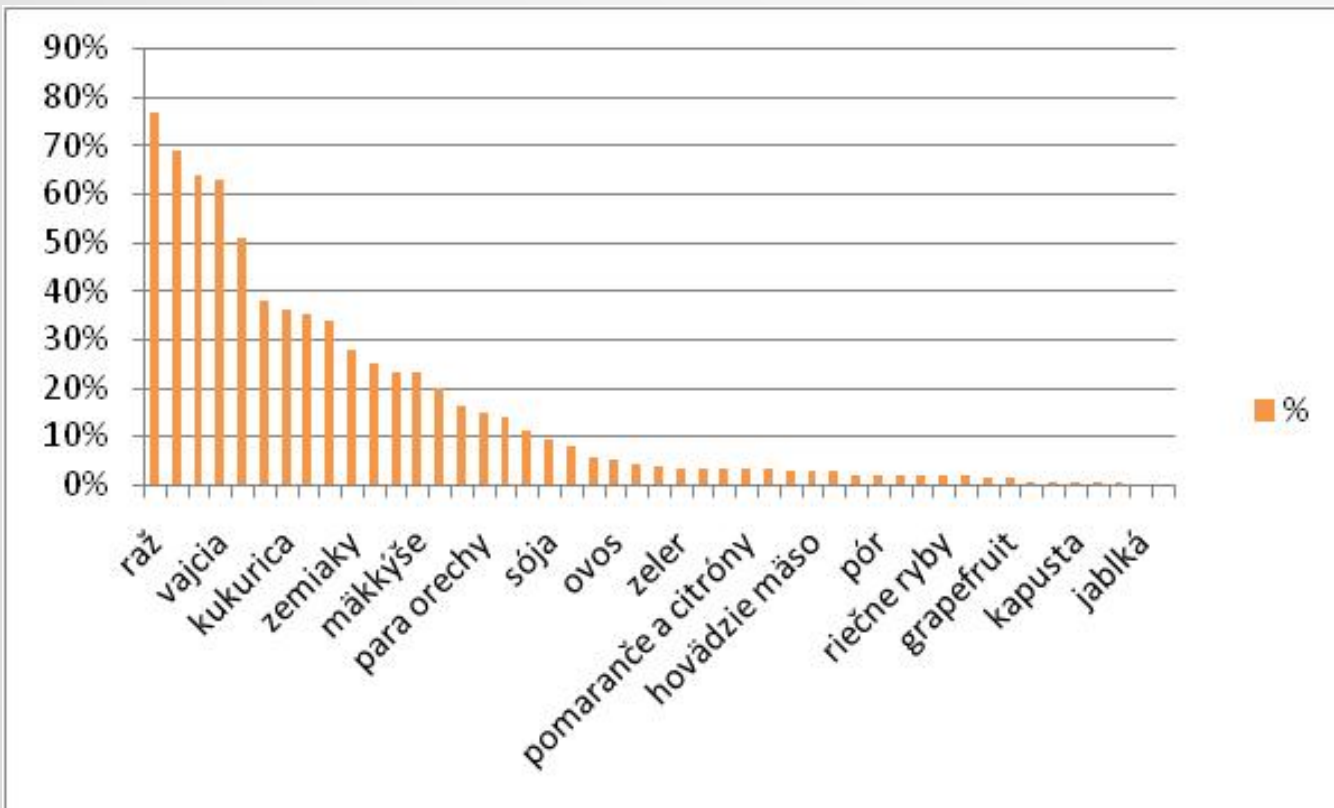
Najčastejšie alergený PI

Výskyt špecifických IgG protilátok podľa druhu potravín*

* zdroj Interklinik

Štatistika TPI	
celkový počet klientov	241
obdobie	od 6.2010 - do 6.2011

Aké sú možnosti testovania?

The image displays a variety of Food Detective products. At the top center is a large green box with a magnifying glass graphic and the text: "Could you be suffering from food intolerance? Find out, test yourself today!", "Bleated after eating certain foods? Tired at certain times of the day? Suffer headaches for no apparent reason? These are all symptoms of food intolerance ... and you could be one of the millions who are suffering from it!", and "Food Detective". To the left of this box are two bottles of "Food Detective Solution D Wash Solution", each labeled "100ml Ready to use Refer to Instructions before use". In front of the large box is a silver "Reaction Tray" with a label that reads: "Reaction Tray Refer to instructions before use (Lot) 240511 2010004 0951,1", "Cambridge Nutritional Sciences Ltd", and "Littleport CB6 1UE, UK". To the right of the large box are three smaller bottles: "Food Detective Solution B Ready Detection" (blue cap), "Food Detective Solution C Swabster" (black cap), and another bottle with a red cap. In front of the Reaction Tray are two pink rectangular test strips. To the left of the Reaction Tray is a green "Step-by-Step" guide, and to the right is a green "Dietary Support Guide". Both guides feature the Food Detective logo and the text: "Could you be suffering from food intolerance? Find out, test yourself today!".

The Food Detective™ prístup

- ▶ Na základe kvapky krvi získame výsledky, ktoré použijeme pre konkrétne diétne odporúčania

Vzťah medzi IgG protilátkami a príznakmi PI

Poškodený imunitný systém

a / alebo

Zvýšená priepustnosť čreva

Fyziologický stav

- ▶ Zdravý gastrointestinálny trakt a imunitný systém
- ▶ Potraviny strávené na základné komponenty (glukóza, aminokyseliny a mastné kyseliny) sa vstrebávajú cez črevnú výstelku
- ▶ Niektoré čiastočne strávené časti jedla prechádzajú medzi bunkami do krvi
- ▶ Vytvárajú sa protilátky proti týmto čiastočne stráveným potravinám, vytvára sa komplex antigén / protilátka
- ▶ Účinný imunitný systém (napr. makrofágy) dokáže tieto komplexy odstrániť
- ▶ Žiadne príznaky

Normálna odpoveď

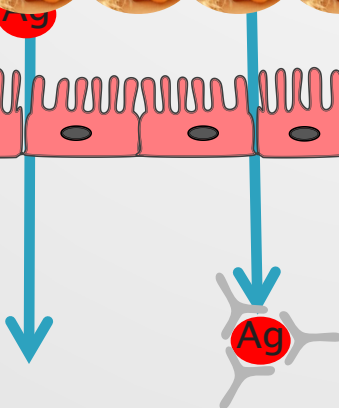
Potravina

Zdravé črevo

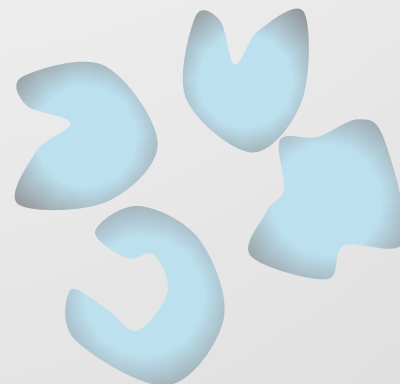

Nízka hladina komplexov

Komplexy sú zneškodnené makrofágmi

Zdravý imunitný systém

Bez príznakov

Poškodený imunitný systém

- ▶ Čiastočne natrávené potraviny prechádzajú cez črevnú výstelku
- ▶ Vytvárajú sa komplexy antigén / protilátka
- ▶ Kapacita makrofágov je nasýtená
- ▶ Komplexy antigén / protilátka obiehajú a ukladajú sa v tkanivách
- ▶ Symptómy

Poškodený imunitný systém

Potravina

Zdravé črevo

Poškodený
imunitný systém

Nízká hladina
komplexov

Prebytok komplexov sa
ukladá v tkanivách

Symptómy

Zvýšená priepustnosť čreva

- ▶ Zvýšená permeabilita črevnej steny
- ▶ Zvýšenie čiastočne natrávenej potravy v krvi
- ▶ Tvorba Antigén / protilátka komplexov
- ▶ Imunitný systém je zahltený
- ▶ Komplexy uložené v tkanivách spôsobujú zápal
- ▶ Príznaky

Zvýšená priepustnosť čreva

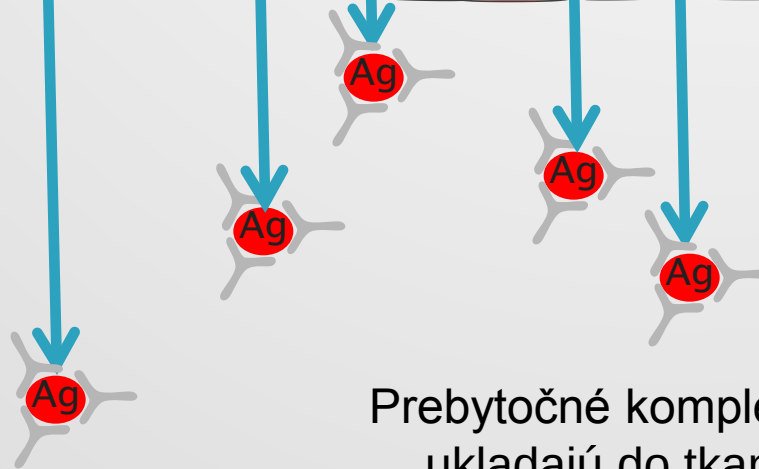
Potravina

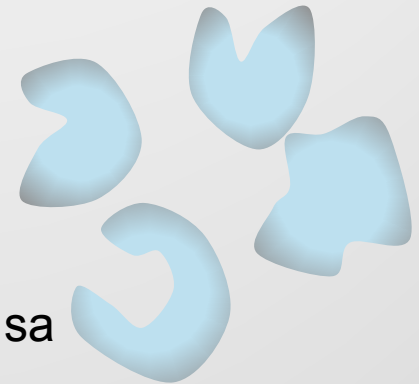
črevo

Hladina komplexov

Poškodený imunitný systém

Prebytočné komplexy sa ukladajú do tkaniva

Symptómy

Faktory, ktoré ovplyvňujú syndrom priepustnosti čreva

- ▶ Stres
- ▶ Parazity
- ▶ Nerovnováha črevnej flóry
- ▶ Poškodenie sliznice infektom alebo niektorými liekmi napr. NSAIDS
- ▶ Jednotvárna strava, príliš veľa obilnín s obsahom lepku
- ▶ Znížené množstvo žalúdočnej šťavy a/alebo pankreatických enzýmov
- ▶ Nedostatočný výživový status

Regenerácia deravého čreva / Nastavenie optimálnej črevnej flóry/ Posilnenie imunitného systému

- ▶ Vhodné stravovanie a doplnkové poradenstvo – podľa príznakov a anamnézy
- ▶ Môže zahŕňať:
  - L-glutamín (regenerácia enterocytov črevnej výstelky)
  - Anthocyanodíny (podpora zdravej črevnej steny)
  - N-butykrát (regenerácia v čreve)
  - Tráviace enzýmy (proteolytické enzýmy)
  - Probiotiká + Prebiotiká
  - Omega 3 a 6 MK
  - Antioxidanty + Vitamíny
  - Zinok

Shrnutie

- ▶ Potravinová intolerancia je nezávislá od potravinovej alergie
- ▶ Reakcia (príznaky) nie sú okamžité
- ▶ Symptómy sú veľmi rozmanité
- ▶ Manifestácia ťažkostí sa objaví v dôsledku oslabeného imunitného systému alebo zvýšenej priepustnosti čreva

Manažment potravinovej intolerancie (PI)

- ▶ Vylúčiť potraviny so silnou reakciou z jedálneho lístka
- ▶ Znížiť príjem alebo „rotovať“ potraviny s miernou reakciou
- ▶ Konzumovať potraviny bez obmedzenia (v prípade, že nedošlo k reakcii na potravinu)
- ▶ Náhrada eliminovanej potraviny (s podobným nutričným zložením resp. z rovnakej skupiny potravín)
- ▶ Zvýšiť pestrosť stravy, zaradiť potraviny s obsahom vlákniny, pravidelnosť v strave
- ▶ Liečba priepustnosti čreva, probiotiká
- ▶ Zvýšiť (podporiť) imunitný systém
- ▶ Vyhľadať odbornú pomoc od dietológa (výž. poradcu) so skúsenosťami s PI

Evidence Based Medicine

Výživové poradenstvo na základe výsledkov špecifických IgG protilátok*

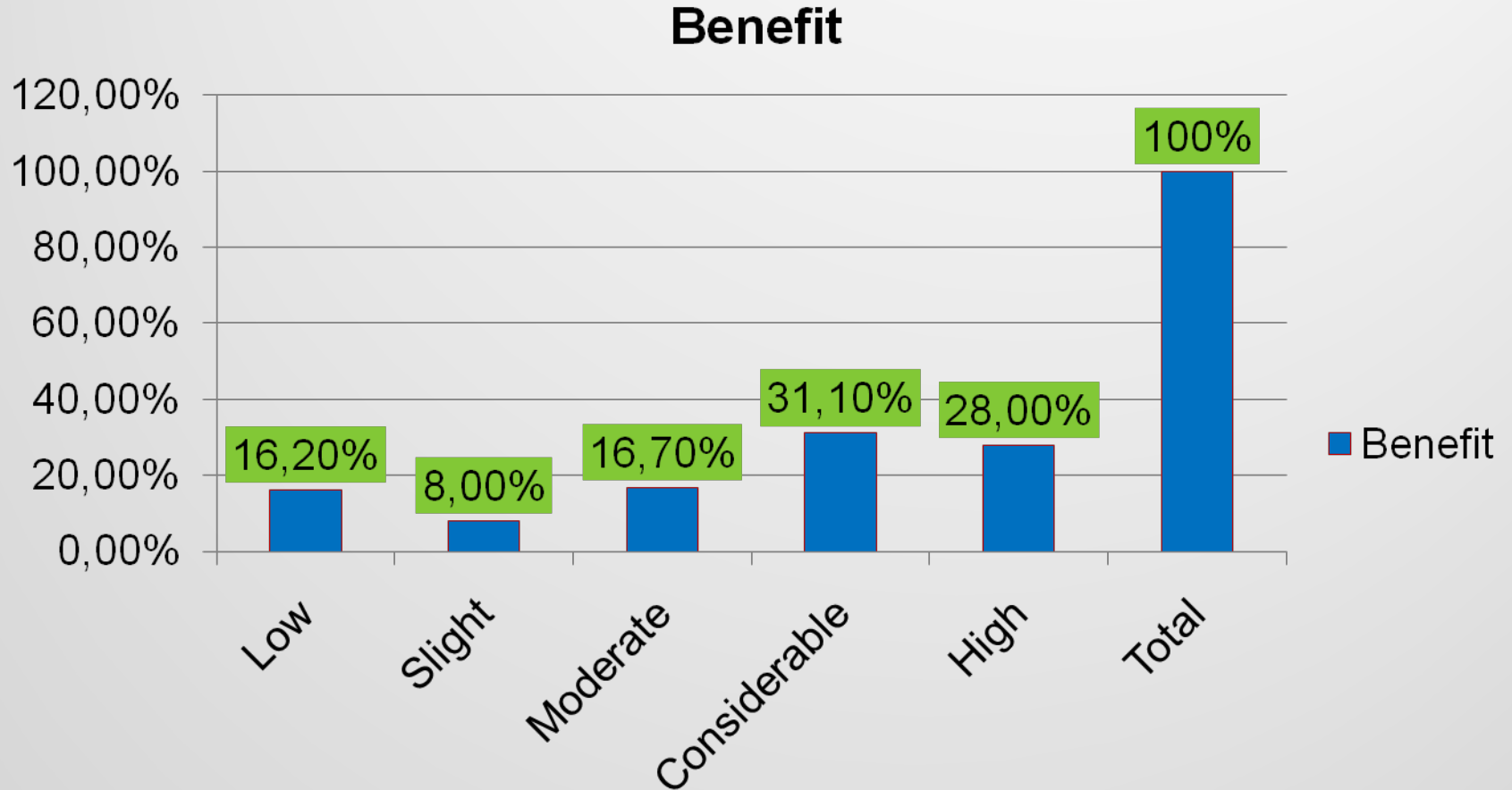
Štúdia v Centre for Health Economics, University of York, UK vykonaná na 5286 pac.

Dokázala, že vylúčenie stravy založené na výsledkoch testu PI špecifických IgG môže prispieť k zlepšeniu chronických ochorení účinne a spoľahlivo

Záver: Testovanie potravín IgG je účinná pomoc k liečbe vybraných ochorení

*Dietary advice based on food-specific IgG Results; [Hardman and Hart, University of York, UK; Nutrition & Food Science, 2007, Vol. 37, Iss.1, pp. 16-23](#)

Výsledky štúdie

Výsledky štúdie

- ▶ 5286 pac. vyplnilo dotazník spokojnosti na základe vykonaného Food IgG testu
- ▶ 69,6% účastníkov štúdie malo odporúčania k prísnej eliminácii nevhodných potravín v strave
- ▶ 75,8% z tých, ktorí dôsledne zmenili návyky a zaradili odporúčania vykazovali výrazné zlepšenie ich zdravotného stavu

Výsledky štúdie

- ▶ 68,2% pacientov, ktorí označili zdravotné zlepšenie, pocítili výhody do troch týždňov
- ▶ Pre tých, ktorí uviedli veľmi prínosné zlepšenie – 92,3%, zaznamenali návrat nežiaducich symptómov po znovuzavedení nevhodných potravín do jedálnička

IgG Antibodies Against Food Antigens are Correlated with Inflammation and Intima Media Thickness in Obese Juveniles*

*IgG Antibodies Against Food Antigens...; Wilders-Truschnig M et al., Exp Clin Endocrinol Diabetes 2008; 116:241-245

Cieľ: skúmať vzťah medzi špecifickými protilátkami IgG a nízkym stupňom zápalu a skorých aterosklerotických lézií u mladistvých s obezitou a s normálnou hmotnosťou

Metodológia: stanovenie špecifických protilátok IgG potravín, C-reaktívneho proteínu (CRP) a hrúbky intima media z karotíd u 30 obéznych a 30 normálnych detí

Výsledok štúdie

- ▶ Obézne deti majú významne vyššie hodnoty IgG, ako deti s normálnou hmotnosťou
- ▶ Protilátky IgG proti jedlu sú úzko spojené s nízkym systémovým zápalom a IMT karotíd
- ▶ **Záver:** IgG protilátky proti jedlu môžu byť patogeneticky zapojené do vzniku obezity a aterosklerózy

A Prospective Audit of Food Intolerance among Migraine Patients in Primary Care Clinical Practice*

*IgG Antibodies Against Food Antigens...; Dowson et al., Headache Care; Vol. 2, No. 2, 2005, 105–110

- ▶ **Cieľ:** overiť EBM súvislosť medzi osobami, trpiacimi migrénou a potravinovou intoleranciou (špecifické IgG protilátky) a zistiť, či sa ich stav sa môže zlepšiť odstránením zistených potraviny zo stravy.
- ▶ **Metodológia:** vyšetrenie špecifických protilátok IgG u 61 pacientov s migrénou (stanovené ELISA metódou), na základe overené PI boli požiadaní, aby zmenili svoju stravu na 2 mesiace

Výsledok štúdie

- Takmer u všetkých pacientov (98,4%) sa objavili špecifické IgG protilátky proti celkom 48 rôznym testovaným potravinám (priemer: 5,3 reakcií na jedného pacienta)
- 39 pacientov dokončilo 2 mesiace štúdie
- 90% pacientov zmenilo svoju stravu na základe odporúčaní (v rôznej miere)

Výsledok štúdie

- 40% pacientov, ktorí trpeli na migrény označili značný prínos v zlepšení po 1 resp. 2 mesiacoch
- Viac ako 60% pacientov označilo návrat príznakov migrény po znovuzavedení podozrivých potravín
- **Záver:** Zmena stravy na základe testov potravinovej intolerancie môže byť efektívna liečba pre osoby trpiace migrénou

Peer Reviewed Papers Food IgG

- ▶ Dietary advice based on food specific IgG Results
Nutrition and food science Vol 37 No 1 2007 pp 16–23
- ▶ Food elimination based on IgG antibodies in irritable bowel syndrome: a randomised controlled trial.
W Atkinson, T A Sheldon, N Shaath, PJ Whorwell Gut 2004;53 1459–1464
doi:10.1136
- ▶ A Vegan diet free of gluten improves the signs and symptoms of Rheumatoid Arthritis..
British Society of Rheumatology, 2001 pp 1175-1179
- ▶ The gut-joint axis: cross reactive food antibodies in rheumatoid arthritis
Gut 2006;55 1240-1247 originally published online 16 Feb 2006
- ▶ Food allergy in irritable bowel syndrome: new facts and old fallacies.
E Isolauri, S.Rautava, M.Kalliomaki Gut 2004;53 1391–1393 10.1136
- ▶ Celiac Disease.
The New England Journal of Medicine 2007 ;357:1731–43

Peer Reviewed Papers Food IgG

- ▶ Alterations of food antigen-specific serum immunoglobulins G and E in patients with irritable bowel syndrome and functional dyspepsia.
[Clinical and Experimental Allergy, 37, 823–830](#)
- ▶ IgG Antibodies against Food Antigens are Correlated with Inflammation and Intima Media Thickness in Obese Juveniles
[Exp Clin Endocrinol Diabetes 2008; 116:241–245](#)
- ▶ Food Intolerance and its Impact on Chronic Disease
[Dr Mike Matthews MB BSc](#)
- ▶ A prospective audit of Food Intolerance among Migraine patients in primary care clinical practise.
[Headache care Vol.2 No 2 2005 105–110](#)
- ▶ Testing for IgG4 against foods is not recommended as a diagnostic tool
[Allergy 2008 DOI 10.1111/j.1398-9995.2008.01705.x.](#)

Ďakujem za pozornosť!

dietologickecentrum@gmail.com
sintalova@interklinik.sk

